

Uchwała Nr 5/2020

Rady do Spraw Przeciwdziałania Unikaniu Opodatkowania

z dnia 8 października 2020 r.

w sprawie wniosku Szefa Krajowej Administracji (dalej: „**Szef KAS**”) z dnia 15 lipca 2019 r. ((...); dalej: „**Wniosek**”), działającego na podstawie art. 119h § 1 i § 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 900, dalej: „**OP**” lub „**Ordynacja podatkowa**”), o wyrażenie opinii odnośnie zasadności zastosowania art. 119a Ordynacji podatkowej w odniesieniu do zespołu czynności, którego przebieg ustalono w toku postępowania podatkowego w przedmiocie określenia zobowiązania w podatku dochodowym od osób fizycznych za (...) rok prowadzonego wobec (...), ul. (...), (...), PESEL: (... (dalej: „**Strona**” lub „**Podatnik**”), Rada do Spraw Przeciwdziałania Unikaniu Opodatkowania (dalej: „**Rada PUO**”), działając na podstawie art. 119m w związku z art. 119s § 2 Ordynacji podatkowej, podjęła następującą uchwałę, wyrażającą opinię w zgłoszonym zagadnieniu prawnym z uwzględnieniem odpowiedzi na skonkretyzowane we Wniosku pytania, że **słuszne jest stanowisko Szefa KAS, że opisany zespół czynności spełnia wszystkie ustawowe kryteria unikania opodatkowania i jednocześnie nie występują żadne przesłanki uniemożliwiające zastosowanie w sprawie art. 119a Ordynacji podatkowej oraz, że słuszne jest stanowisko Szefa KAS odnośnie przedstawionej czynności odpowiedniej. Rada nie odnajduje również podstaw do kwestionowania zaproponowanego we Wniosku rozliczenia nadpłaty podatku pobranego przez płatnika z podatkiem do zapłaty wynikającym z zastosowania art. 119a OP.**

UZASADNIENIE

Podejmując uchwałę Rada PUO uwzględniła następujące okoliczności.

I. Stan faktyczny

1. Zespół czynności, którego dotyczy Wniosek, ustalony został w toku prowadzonego względem Podatnika postępowania podatkowego w sprawie określenia zobowiązania podatkowego w podatku dochodowym od osób fizycznych za (...) r.
2. Opisując we Wniosku dokonane ustalenia faktyczne Szef KAS wskazał, że na szereg zdarzeń, których efektem – w opinii Szefa KAS – było obniżenie przez Podatnika wysokości zobowiązania w podatku dochodowym od osób fizycznych w związku ze sprzedażą akcji (...) S.A. za pośrednictwem (...) (dalej: „(...)”) oraz wykupem certyfikatów inwestycyjnych przez (...) i wypłaceniem z tego tytułu Podatnikowi wynagrodzenia.
3. Zdaniem Szefa KAS, Podatnik w celu uniknięcia opodatkowania przeprowadził szereg czynności, których przedmiotem były akcje (...) S.A. Czynności te zostały dokonane przy pomocy powiązanych z Podatnikiem osobowo i kapitałowo podmiotów. W opinii Szefa KAS bezpośrednim skutkiem tych działań była możliwość otrzymywania wynagrodzenia z tytułu wykupu certyfikatów inwestycyjnych (...), który dokonywał także cyklicznej sprzedaży części akcji spółki (...) S.A., których pierwotnym właścicielem był właśnie Podatnik.
4. Z Wniosku i z nim przekazanych akt sprawy wynikają przedstawione niżej okoliczności. W dniu 31 sierpnia 2006 r. doszło do zawarcia umowy spółki (...). Powyższa umowa została

zawarta pomiędzy (...) (dalej: **Wspólnik**), prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą (...), a (...). Wspólnik wniósł jako wkład całość przedsiębiorstwa, z wyłączeniem określonych w załączniku do umowy należności handlowych, prowadzonego pod nazwą (...), w skład którego wchodziły składniki o łącznej wartości (...) PLN. Z kolei wkładem Podatnika było świadczenie pracy na rzecz spółki (w charakterze managera) o wartości (...) zł.

5. W dniu 2 kwietnia 2008 r. doszło do podjęcia uchwały o przekształceniu spółki (...) Spółka Jawna w (...) S.A. Zgodnie z uchwałą kapitał zakładowy spółki wynosił (...) PLN i dzielił się na (...) akcji o wartości nominalnej (...) PLN oraz miał zostać pokryty majątkiem przekształconej spółki jawnej. Podatnik oraz Wspólnik (każdy z nich) objęli po (...) akcji imiennych serii (...) oraz (...) akcji na okaziciela serii (...) (...) S.A. Od dnia (...) r. (...) S.A. występuje pod firmą (...) S.A.
6. W dniu (...) r. Strona i Wspólnik nabyli 100% udziałów w spółce (...) Sp. z o.o. (dalej: „(...)”). Na mocy umowy z (...) Spółka z o.o. (...) Podatnik i Wspólnik nabyli po (...) udziałów w kapitale zakładowym (...) za łączną kwotę (...) PLN. Spółka (...) istniała przez bardzo krótki okres. Została wpisana do rejestru przedsiębiorców w dniu (...) r., zaś wykreślono ją z ww. rejestru niecałe pół roku później, tj. w dniu (...) r. (data uprawomocnienia wykreślenia z KRS: (...) r.). Powyższa spółka nie prowadziła żadnej działalności operacyjnej. Jak wynika z wyjaśnień Podatnika udziały w (...) zostały nabyte przez Podatnika w związku z przedstawieniem przez (...) Sp. k. modelu działania związanego z transferem akcji (...) S.A. do dedykowanego dla Podatnika funduszu inwestycyjnego zamkniętego. Jedynym wspólnikiem (...) Spółka z o.o. (...) s.k. była spółka (...) Sp. z o.o., której z kolei jedynym wspólnikiem była (...) Sp. k., będąca pomysłodawcą

przedstawionego modelu działania, i która obsługiwała opisywane transakcje.

7. W dniu (...) r. Podatnik wniósł większość posiadanych akcji w formie aportu do (...) (doszło do wymiany akcji (...) S.A. na udziały (...)). Jak wynika z „umowy aportowej” zawartej między Podatnikiem a (...) w dniu (...) r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników (...) podjęło w dniu (...) r. uchwałę w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego z kwoty (...) PLN o kwotę (...) PLN do kwoty (...) PLN poprzez utworzenie (...) nowych udziałów o wartości nominalnej (...) PLN każdy udział i łącznej wartości nominalnej (...) PLN. Podatnik objął (...) ww. udziałów w kapitale zakładowym (...) w zamian za wkład niepieniężny w postaci (...) akcji imiennych, niezdematerializowanych serii (...) w kapitale zakładowym (...) S.A., o wartości nominalnej (...) PLN każda akcja i łącznej wartości nominalnej (...) PLN, oraz (...) zdematerializowanych akcji na okaziciela w kapitale zakładowym (...) S.A., o wartości nominalnej (...) PLN każda akcja i łącznej wartości nominalnej (...) PLN. Strony ustaliły, że łączna wartość zbywczą aportu wnoszonego przez Stronę wynosi (...) PLN.

8. W dniu (...) r. (...) nabyła certyfikaty inwestycyjne (...) w zamian za akcje (...) S.A. (analogiczna transakcja miała miejsce w związku z nabyciem akcji (...) S.A. od Wspólnika, z tym, że (...) nabyła certyfikaty inwestycyjne innego funduszu). W dniu (...) r. została zawarta „umowa wniesienia akcji jako wpłaty na certyfikaty inwestycyjne”. Jej stronami byli: (...), reprezentowany przez (...) S.A. (dalej: „(...)”), oraz (...). Na mocy ww. umowy (...) nabyła (...) certyfikatów inwestycyjnych wyemitowanych przez (...) – fundusz kontrolowany przez Podatnika. Z kolei (...) wniosła do (...) tytułem wpłaty na certyfikaty inwestycyjne:

- a. (...) akcji imiennych, niezdematerializowanych serii (...) (...) S.A., stanowiących (...) % akcji w kapitale zakładowym tej spółki, uprawniających do (...) głosów na Walnym Zgromadzeniu tej spółki,
 - b. (...) zdematerializowanych akcji na okaziciela (...) S.A., stanowiących (...) % akcji w kapitale zakładowym tej spółki, uprawniających do (...) głosów na Walnym Zgromadzeniu tej spółki.
9. W dniu (...) r. została podjęta uchwała o przekształceniu (...) w spółkę (...) Spółka Jawna.
10. W dniu (...) r. została podjęta uchwała o rozwiązaniu spółki (...) Spółka Jawna bez przeprowadzenia jej likwidacji. W następstwie wskazanej uchwały wspólnikom spółki (...) Spółka Jawna wydano certyfikaty inwestycyjne: Podatnikowi wydano (...) certyfikatów inwestycyjnych serii (...), o jednostkowej wartości nominalnej (...) PLN każdy i łącznej wartości nominalnej (...) PLN, wyemitowanych przez (...). Z kolei Wspólnik otrzymał (...) certyfikatów inwestycyjnych serii (...), o jednostkowej wartości nominalnej (...) PLN każdy i łącznej wartości nominalnej (...) PLN, wyemitowanych przez (...) (dalej: „(...)”).
11. W dniu (...) r. (...) sprzedał (...) akcji (...) S.A.
12. W dniu (...) r. doszło do wykupu części certyfikatów inwestycyjnych (...).
13. W związku z żądaniem wykupu złożonym przez Podatnika oraz wyceną określającą Wartość Aktywów Netto na certyfikat inwestycyjny na poziomie (...) PLN, (...) wykupił (...)

certyfikatów inwestycyjnych serii (...) oraz (...) certyfikatów inwestycyjnych serii (...), o łącznej wartości (...) PLN. Z tego tytułu, Stronie wypłacono 1(...) PLN. Pozostała kwota w wysokości (...) PLN została przelana na rachunek urzędu skarbowego tytułem zapłaty podatku od zysków kapitałowych.

14. W dniu (...) r. (...) sprzedał (...) akcji (...) S.A. W ww. dniu (...) r. (...) S.A. (dalej: „(...)”) przyjął od (...) zlecenie sprzedaży akcji (...) S.A. w liczbie (...) za cenę za jedną akcję w wysokości (...) PLN, za łączną cenę w wysokości (...) PLN. W tym samym dniu doszło do zawarcia transakcji.

15. W dniu (...) r. doszło do wykupu kolejnej części certyfikatów inwestycyjnych (...). W związku z żądaniem wykupu złożonym przez Podatnika oraz wyceną określającą Wartość Aktywów Netto na certyfikat inwestycyjny na poziomie (...) PLN, wykupiono (...) certyfikatów inwestycyjnych serii (...), o łącznej wartości (...) PLN. Z tego tytułu Stronie wypłacono (...) PLN. Pozostała kwota w wysokości (...) PLN została przelana na rachunek urzędu skarbowego tytułem zapłaty podatku od zysków kapitałowych.

16. We Wniosku Szef KAS wskazał, że w przedmiotowej sprawie, w jego ocenie zespół czynności stosownie do regulacji art. 119f § 1 Ordynacji podatkowej stanowią:

a. zakup przez Podatnika razem ze Wspólnikiem 100% udziałów w (...),

b. wniesienie większości akcji (...) S.A. w formie aportu do (...),

c. nabycie certyfikatów inwestycyjnych przez (...) w zamian za akcje (...) S.A.,

- d. przekształcenie (...) w (...) Spółka Jawna, rozwiązanie (...) Spółka Jawna bez przeprowadzania likwidacji,
- e. zbycie części akcji (...) S.A. przez (...) oraz wykup części certyfikatów inwestycyjnych przez ww. fundusz.

II. Stan prawny

- 17. Przepisy klauzuli przeciwko unikaniu opodatkowania (tj. Dział IIIa Ordynacji podatkowej) dodane zostały na podstawie ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o zmianie ustawy - Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 846; dalej: „**Ustawa zmieniająca**”).
- 18. Wniosek dotyczy zespołu czynności, które podejmowane były przez Wspólników w latach (...). Z początkiem (...) roku zmianie uległy przepisy klauzuli przeciwko unikaniu opodatkowania.¹ Biorąc pod uwagę przepisy przejściowe², niniejsza opinia Rady PUO (dalej: „**Opinia**”) bazuje na przepisach Ordynacji podatkowej w brzmieniu obowiązującym do końca 2018 roku, chyba że z treści Opinii wynika inaczej.
- 19. Zgodnie z art. 119a OP:

¹ Zmiany wprowadzono ustawą z dnia 23 października 2018 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawy - Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2193).

² Zgodnie z art. 35 ustawy z dnia 23 października 2018 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawy - Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2193): Przepisy art. 3 pkt 18 i art. 119a–119d ustawy zmienianej w art. 3 [tzn. Ordynacji podatkowej – przyp. aut.], w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, mają zastosowanie do korzyści podatkowej uzyskanej po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, a w przypadku podatków, które są rozliczane okresowo uzyskanej w okresach rozliczeniowych rozpoczynających się w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy albo po tym dniu.

§ 1. Czynność dokonana przede wszystkim w celu osiągnięcia korzyści podatkowej, sprzecznej w danych okolicznościach z przedmiotem i celem przepisu ustawy podatkowej, nie skutkuje osiągnięciem korzyści podatkowej, jeżeli sposób działania był sztuczny (unikanie opodatkowania).

§ 2. W sytuacji określonej w § 1 skutki podatkowe czynności określa się na podstawie takiego stanu rzeczy, jaki mógłby zaistnieć, gdyby dokonano czynności odpowiedniej.

§ 3. Za odpowiednią uznaje się czynność, której podmiot mógłby w danych okolicznościach dokonać, jeżeli działałby rozsądnie i kierował się zgodnymi z prawem celami innymi niż osiągnięcie korzyści podatkowej sprzecznej z przedmiotem i celem przepisu ustawy podatkowej.

§ 4. Jeżeli w toku postępowania strona wskaże czynność odpowiednią, skutki podatkowe określa się na podstawie takiego stanu rzeczy, jaki zaistniałby, gdyby dokonano tej czynności.

§ 5. Przepisy § 2–4 nie mają zastosowania, jeżeli okoliczności wskazują, że osiągnięcie korzyści podatkowej było jedynym celem dokonania czynności, o której mowa w § 1. W takiej sytuacji skutki podatkowe określa się na podstawie takiego stanu rzeczy, jaki zaistniałby, gdyby czynności nie dokonano.

- 20.** Zgodnie z art. 119c § 1 Ordynacji podatkowej: *Sposób działania uznaje się za sztuczny, jeżeli na podstawie istniejących okoliczności należy przyjąć, że nie zostałby zastosowany przez podmiot działający rozsądnie i kierujący się zgodnymi z prawem celami innymi niż osiągnięcie korzyści podatkowej sprzecznej z przedmiotem i celem przepisu ustawy podatkowej.*

21. Zgodnie z treścią art. 119d OP: *Czynność uznaje się za podjętą przede wszystkim w celu osiągnięcia korzyści podatkowej, gdy pozostałe cele ekonomiczne lub gospodarcze czynności, wskazane przez podatnika, należy uznać za mało istotne.*

22. Przepis art. 119e OP wskazywał, że: *Korzyścią podatkową w rozumieniu przepisów niniejszego działu jest:*

1) niepowstanie zobowiązania podatkowego, odsunięcie w czasie powstania zobowiązania podatkowego lub obniżenie jego wysokości albo powstanie lub zawyżenie straty podatkowej;

2) powstanie nadpłaty lub prawa do zwrotu podatku albo podwyższenie kwoty nadpłaty lub zwrotu podatku.

Przepis art. 119f § 1 Ordynacji podatkowej, że: *W rozumieniu niniejszego działu czynność oznacza także zespół powiązanych ze sobą czynności, dokonanych przez te same bądź różne podmioty.*

23. W art. 7 Ustawy zmieniającej wskazano, że: *Przepisy art. 119a–119f ustawy zmienianej w art. 1 [tj. Ordynacji podatkowej – przyp. aut.] mają zastosowanie do korzyści podatkowej uzyskanej po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.*

24. Wprowadzone na mocy Ustawy zmieniającej przepisy art. 119a–119f Ordynacji podatkowej zaczęły obowiązywać 15 lipca 2016 r.³

³ Zgodnie z art. 9 ustawy zmieniającej zmiany w prawie wprowadzone tą ustawą zaczęły, co do zasady, obowiązywać po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia. Ustawa nowelizująca została zaś ogłoszona w dniu 14 czerwca 2016 r. (zob. <http://www.dziennikustaw.gov.pl/du/2016/846/1>).

III. Uzasadnienie faktyczne i prawne opinii

25. Odpowiadając na Wniosek Szefa KAS, Rada PUO uznała, że streszczony w punkcie 16 niniejszej Opinii zespół czynności spełnia wszystkie ustawowe kryteria unikania opodatkowania i jednocześnie nie występują przesłanki uniemożliwiające zastosowanie w sprawie art. 119a Ordynacji podatkowej. Konkluzja taka wynikała z opisaney niżej analizy przesłanek unikania opodatkowania w kontekście przedmiotowego zespołu czynności oraz dzięki weryfikacji przesłanek uniemożliwiających zastosowanie art. 119a Ordynacji podatkowej.
26. Przed przystąpieniem do analizy przesłanek unikania opodatkowania w kontekście przedstawionego we Wniosku zespołu czynności, konieczne jest wskazanie na wnioski wynikające z art. 119f Ordynacji podatkowej. Zgodnie z tym przepisem, przez czynność rozumie się także zespół powiązanych ze sobą czynności, dokonanych przez te same bądź różne podmioty.
27. W przedmiotowej sprawie Podatnik wraz ze Wspólnikiem dokonali szeregu powiązanych ze sobą czynności. Angażowane przez Stronę i Wspólnika podmioty były powiązane z nimi osobowo i kapitałowo. Podatnik i Wspólnik byli właścicielami 100% udziałów w (...). Do podmiotu tego wniesiono większość akcji (...) S.A. Podatnik i Wspólnik doprowadzili do przekształcenia (...) w spółkę osobową oraz do jej rozwiązania bez przeprowadzania likwidacji. W efekcie tych działań Podatnik i Wspólnik kontrolują (...) S.A. poprzez dwa fundusze inwestycyjne zamknięte. Podatnik poprzez (...).
28. Okoliczności te wskazują, że czynności, które opisano w punkcie 16 niniejszej Opinii powinny – w świetle art. 119f Ordynacji

podatkowej – podlegać łącznej ocenie pod kątem zasadności zastosowania art. 119a OP.

29. Analiza przepisu art. 119a §1 Ordynacji podatkowej, w którym zdefiniowano unikanie opodatkowania, wskazuje na następujące przesłanki zastosowania klauzuli przeciwko unikaniu opodatkowania:
- a. przesłanka osiągnięcia korzyści podatkowej;
 - b. przesłanka działania w celu osiągnięcia korzyści podatkowej;
 - c. przesłanka sztuczności sposobu działania;
 - d. przesłanka sprzeczności osiągniętej korzyści podatkowej z celem i przedmiotem przepisu ustawy podatkowej.
30. Odnosząc się do **przesłanki korzyści podatkowej** zauważyć należy, że zgodnie z art. 119e OP korzyścią podatkową jest między innymi niepowstanie zobowiązania podatkowego, a także obniżenie jego wysokości.
31. Korzyścią podatkową w analizowanej sprawie jest obniżenie wysokości zobowiązania podatkowego u Podatnika w związku ze zbywaniem przez (...) części akcji (...) S.A.
32. Należy zauważyć, że gdyby dochodziło do bezpośredniej sprzedaży przez Podatnika akcji (...) S.A. uzyskany z tego tytułu przychód byłby pomniejszony o niskie (w porównaniu z kwotą przychodu) koszty uzyskania przychodów. W wyniku podjęcia działań, składających się na analizowany w niniejszej sprawie zespół czynności, akcje (...) S.A. zbywane były (...). Następnie

Podatnik uzyskiwał od (...) środki finansowe w związku z wykupem certyfikatów inwestycyjnych. Uzyskane z tego tytułu przychody były pomniejszane przez (...) o koszty uzyskania przychodów, które zostały podwyższone w wyniku neutralnych podatkowo transakcji wymiany udziałów, przekształcenia (...) w spółkę jawną oraz jej rozwiązanie bez przeprowadzania likwidacji, wygenerowane dzięki przeprowadzonym i opisanym wyżej czynnościom. Po stronie Podatnika powstanie zatem korzyść podatkowa w postaci obniżenia wysokości zobowiązania w podatku dochodowym od osób fizycznych w związku ze sprzedażą akcji (...) S.A. przez (...) oraz wykupem certyfikatów inwestycyjnych i wypłaceniem z tego tytułu Podatnikowi wynagrodzenia.

33. Przechodząc do analizy **przesłanki działania w celu osiągnięcia korzyści podatkowej** Rada PUO pragnie ponowić swoje rozważania zawarte we wcześniej wydanych opiniach. Oznacza to, że analizując tę przesłankę na względzie należy mieć uregulowania zawarte w art. 119d OP. Zgodnie z tym przepisem czynność uznaje się za podjętą przede wszystkim w celu osiągnięcia korzyści podatkowej, gdy pozostałe cele ekonomiczne lub gospodarcze czynności, wskazane przez podatnika, należy uznać za mało istotne. Analiza tego przepisu wskazuje wyraźnie, że ważne jest określenie celu podjęcia czynności, czyli pewnego sposobu postępowania, który oceniany jest z perspektywy możliwości zastosowania art. 119a OP (który to przepis również wskazuje na czynność).
34. Jednocześnie zauważyć należy, że zgodnie z art. 119c § 1 OP sposób działania uznaje się za sztuczny, jeżeli na podstawie istniejących okoliczności należy przyjąć, że nie zostałyby zastosowany przez podmiot działający rozsądnie i kierujący się

zgodnymi z prawem celami innymi niż osiągnięcie korzyści podatkowej sprzecznej z przedmiotem i celem przepisu ustawy podatkowej.

- 35.** Zestawienie obu tych przepisów wskazuje, że rozważania dotyczące przesłanki działania w celu osiągnięcia korzyści podatkowej zazębiają się w pewnym zakresie z analizą sztuczności sposobu działania. Należy bowiem uznać, że przy analizie przesłanki działania w celu osiągnięcia korzyści podatkowej nie chodzi o analizę celów, które potencjalnie mogły kierować postępowaniem podmiotu, którego działania oceniane są z perspektywy zastosowania art. 119a OP, ale o analizę celu konkretnych czynności podjętych przez ten podmiot.
- 36.** Rozważania te korespondują z treścią art. 119a § 2 i 3 OP. Przepisy te wskazują, że w sytuacji uznania, że dana czynność stanowiła unikanie opodatkowania, skutki podatkowe tej czynności określone będą na podstawie takiego stanu rzeczy, jaki mógłby zaistnieć, gdyby dokonano czynności odpowiedniej. Czynnością odpowiednią jest zaś czynność, której podmiot mógłby w danych okolicznościach dokonać, jeżeli działałby rozsądnie i kierował się zgodnymi z prawem celami innymi niż osiągnięcie korzyści podatkowej sprzecznej z przedmiotem i celem przepisu ustawy podatkowej.
- 37.** Powyższe oznacza, że na etapie weryfikacji możliwości zastosowania art. 119a OP zestawieniu (porównaniu) powinny podlegać ewentualnie deklarowane przez podatnika ekonomiczne lub gospodarcze cele podjętej czynności z korzyścią podatkową osiągniętą przez tego podatnika w wyniku tej czynności. W sytuacji, w której w wyniku takiego zestawienia okaże się, że wskazywane przez podatnika cele są mało istotne w porównaniu

z osiągniętą korzyścią podatkową, możliwe jest uznanie, że przesłanka działania w celu osiągnięcia korzyści podatkowej została spełniona.⁴

- 38.** Podkreślić jednak należy, że art. 119d OP nie może być odczytywany jako przepis uniemożliwiający zastosowanie klauzuli przeciwko unikaniu opodatkowania w sytuacji, w której podatnik wskaże na cele, jakie chciał osiągnąć decydując się na rozpoczęcie konkretnych czynności. Taki sposób odczytywania normy art. 119d OP oznaczałby bowiem możliwość zastosowania art. 119a jedynie w przypadku tych sytuacji, w których jedynym celem podatnika była chęć osiągnięcia korzyści podatkowych. Jak jednak wyraźnie wskazuje art. 119a § 5 OP w takiej sytuacji Szef KAS stosując klauzulę przeciwko unikaniu opodatkowania nie jest zobowiązany do poszukiwania czynności odpowiedniej i określania skutków podatkowych na jej podstawie czynności, ale przyjmuje skutki podatkowe na podstawie takiego stanu rzeczy, jaki zaistniałby, gdyby czynności w ogóle nie dokonano.
- 39.** Powyższe pokazuje więc wyraźnie, że wskazywane przez podatnika cele ekonomiczne lub gospodarcze powinny być odnoszone do kwestionowanych przez Szefa KAS czynności (zespołu czynności). Nie powinny to być więc cele, które możliwe byłyby również do osiągnięcia, gdyby podatnik od początku dokonał czynności odpowiedniej.
- 40.** W toku prowadzonego postępowania Podatnik wskazywał na trzy cele dokonanych czynności – tj. zapewnienie anonimowości, sukcesję międzypokoleniową oraz większe możliwości inwestycyjne z wykorzystaniem funduszu inwestycyjnego.

⁴ Taki sposób odczytywania art. 119d OP potwierdza również orzecznictwo sądowe – zob. przykładowo wyrok WSA w Warszawie, sygn. III SA/Wa 2354/17.

Podkreślał przy tym, że anonimowość była celem zasadniczym. Dążąc do zapewnienia anonimowości wartości posiadanych akcji w (...) S.A. Podatnik wskazywał na problem ujawniania go w rejestrach jako jednego z dominujących wspólników. Strona informowała również, że dzięki przeprowadzeniu przeniesienia akcji (...) S.A. do (...) Podatnik „przestał pojawiać się w rankingach najbogatszych mieszkańców (...) czy też w wykazie znaczących akcjonariuszy (...). Tym samym zasadniczy cel Podatnika został spełniony.”

41. W kontekście eksponowanego przez Podatnika celu – tj. zapewnienia anonimowości w zakresie wartości posiadanych akcji (...) S.A. – warto zauważyć, że Strona razem ze Wspólnikiem wzięła udział w konkursie (...) „(...)” edycja polska (...). Zgodnie z regulaminem⁵ tego konkursu wspólnicy mogli się zgłaszać do konkursu razem, jako jeden kandydat. Zgłoszenia do konkursu mogły być składane osobiście lub przez osobę trzecią, ale za zgodą osoby nominowanej. Udział Podatnika i Wspólnika w tym konkursie był opisywany w mediach⁶.
42. Zauważyć również należy, że choć na oficjalnej stronie relacji inwestorskich (...) S.A.⁷ wśród akcjonariuszy wskazane są dwa fundusze inwestycyjne poprzez które Podatnik i Wspólnik kontrolują tę spółkę, to na stronach poświęconych tematyce inwestowania w akcje bez trudu można odnaleźć dane Podatnika i Wspólnika⁸.
43. Trudno w świetle powyższych okoliczności dać wiarę twierdzeniom podnoszonym przez Stronę odnośnie celu

⁵Regulamin konkursu dostępny jest pod adresem: (...)

⁶Zob. przykładowo: (...)

⁷Zob. (...)

⁸Zob. (...)

przeprowadzonych operacji. Gdyby celem Podatnika była chęć zapewnienia sobie i swoim najbliższym anonimowości w zakresie wartości posiadanych akcji (...) S.A., to nie podejmowałby on działań nagłaśniających fakt dalszego posiadania kontroli właścicielskiej nad (...) S.A.

44. Ustalenie takie potwierdza de facto sam Podatnik, który w piśmie z dnia (...) r., stanowiącym odpowiedź na wezwanie Rady PUO, wskazał, że „wobec wynikających wątpliwości w zakresie sposobu opodatkowania bezpośredniej zamiany akcji (...) na certyfikaty inwestycyjne (...), została podjęta decyzja o wykorzystaniu do tego celu spółki (...), dzięki czemu po stronie (...) nie powstało ryzyko rozpoznania dochodu z tytułu zamiany akcji (...) na certyfikaty inwestycyjne (...), co pozwoliło uniknąć ww. wątpliwości.” W piśmie tym Podatnik wskazał również, że miał prawo zamiany akcji (...) S.A. na certyfikaty inwestycyjne (...) „w sposób niepowodujący powstania maksymalnego obciążenia podatkowego”.
45. Rada PUO nie dała wiary również twierdzeniom Podatnika, że celem Podatnika było „Reinwestowanie tych wpływów pod parasolem jaki daje fundusz inwestycyjny (...). Między innymi fundusze dają dostęp do instrumentów niedostępnych dla osób indywidualnych. Paleta możliwych inwestycji jest wyższa niż osiągnana przez indywidualne inwestowanie.” Należy bowiem zauważyć, że – na co wskazał Podatnik w piśmie z dnia (...) r. – (...) dokonywał inwestycji w: lokaty typu over night, waluty i papiery wartościowe. Inwestycje, na które decydował się (...), dostępne są również bezpośrednio dla osób fizycznych.
46. W konsekwencji powyższych ustaleń Rada PUO podziela pogląd Szefa KAS, zgodnie z którym, gdyby Podatnik chciał osiągnąć

swoje cele (tj. zapewnienie anonimowości w zakresie wartości posiadanych akcji (...) S.A., zapewnienie sukcesji międzypokoleniowej posiadanego majątku oraz zwiększenie możliwości inwestycyjnych za pośrednictwem funduszu inwestycyjnego zamkniętego) wówczas wnieśli posiadane akcje (...) S.A. bezpośrednio do (...). Nie wystąpiłyby w tej sytuacji transakcje z udziałem (...). Użycie tej spółki pośredniczącej nie było w żaden sposób uzasadnione celami wskazywanymi przez Podatnika. Posłużenie się tym podmiotem w toku przeprowadzonego zespołu czynności służyło wyłącznie osiągnięciu korzyści podatkowej, na co wskazał Podatnik w swoim piśmie dnia (...) r.

47. W konsekwencji powyższych ustaleń, zdaniem Rady PUO, zastosowany przez Podatnika i jego Wspólnika zespół czynności miał przede wszystkim na celu osiągnięcie korzyści podatkowej.
48. Powyższe ustalenia rzucają również pewne światło na kwestię czynności odpowiedniej. Jak wynika z art. 119a § 2 Ordynacji podatkowej w sytuacji unikania opodatkowania skutki podatkowe czynności określa się na podstawie takiego stanu rzeczy, jaki mógłby zaistnieć, gdyby dokonano czynności odpowiedniej. Zgodnie z kolejnym paragrafem tego przepisu za odpowiednią uznaje się czynność, której podmiot mógłby w danych okolicznościach dokonać, jeżeli działałby rozsądnie i kierował się zgodnymi z prawem celami innymi niż osiągnięcie korzyści podatkowej sprzecznej z przedmiotem i celem przepisu ustawy podatkowej.
49. We Wniosku Szef KAS stanął na stanowisku, że za czynność odpowiednią (art. 119a § 3 Ordynacji podatkowej) z punktu widzenia celu jakim była sprzedaż części akcji (...) S.A. i

otrzymanie przez Podatnika uzyskanych z tego tytułu środków pieniężnych, należy zatem uznać sprzedaż (...) akcji (...) S.A. przez Podatnika.

50. Podatnik uznał takie podejście Szefa KAS za błędne. Podatnik w piśmie z dnia (...) r. zawierającym stanowisko Strony w sprawie Wniosku wskazał, że z uwagi na fakt, iż „sprzedaż akcji jest czynnością odpłatnego przeniesienia rzeczy lub praw majątkowych, w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy mogłaby być ona uznana za czynność odpowiednią jedynie w stosunku do tej czynności Podatnika, w wyniku której doszło do korzystnego podatkowo odpłatnego zbycia akcji (...). Czynnością taką była oczywiście wymiana akcji (...) za udziały w (...). Wskazanie na sprzedaż akcji jako czynność odpowiednią oznacza więc, że Szef KAS, wbrew temu, co twierdzi w uzasadnieniu wniosku z dnia (...) r., w istocie zakwestionował korzyść podatkową wynikającą z wymiany udziałów. W konsekwencji nie jest dopuszczalne uznanie sprzedaży akcji (...) za czynność odpowiednią w stosunku do korzyści podatkowej wynikającej z czynności dokonanych po tym, jak Podatnik przestał już być akcjonariuszem (...). Ewentualna korzyść podatkowa Podatnika nie jest już bowiem korzyścią wynikającą z odpłatnego zbycia akcji (...). Z perspektywy Strony jest to korzyść wynikająca ze ‘spieniężenia’ innych aktywów niż akcje (...). Skoro czynności na innych niż akcje (...) aktywach przyniosły korzyść podatkową, czynności odpowiedniej należy poszukiwać tylko i wyłącznie w tych czynnościach, których przedmiotem byłyby te inne aktywa, tj. udziały w kapitale zakładowym (...), ogół praw i obowiązków w spółce osobowej powstałej z przekształcenia (...). Nie można przecież doszukiwać się czynności odpowiedniej w czynności, której dokonał inny podmiot. Stosowanie ogólnej klauzuli przeciwko unikaniu opodatkowania – podkreślam to raz jeszcze – polega na tym, że zmieniamy kwalifikację prawnopodatkową

dokonanych czynności, a nie na przypisywaniu stronie czynności, których nie dokonała i których z uwagi na stan posiadanych aktywów dokonać nie mogła. Przypisanie podatnikowi dokonania czynności zrealizowanej przez inny podmiot stanowi w gruncie rzeczy, o czym była mowa wyżej, przesunięcie granicy stosowania ogólnej klauzuli przeciwko unikaniu opodatkowania w kierunku regulacji przewidzianej w art. 199a Op. Prowadzi bowiem, do kwestionowania skutków prawnych dokonanych czynności prawnych, a nie skutków podatkowych.”

- 51.** Rada PUO podtrzymuje swoje wcześniejsze stanowisko, zgodnie z którym możliwe jest wyodrębnienie kilku czynności z szeregu czynności stanowiących zespół powiązanych ze sobą czynności o ile te wyodrębnione czynności same w sobie mogą stanowić zespół powiązanych ze sobą czynności w rozumieniu art. 119f OP. W powyższej sprawie, co zdaje się czynić Podatnik, takie wyodrębnienie innego zespołu czynności polegałoby na uznaniu za zespół czynności działań wskazanych w punkcie 16 niniejszej opinii w literach a i b – tj. zakup przez Podatnika razem ze Wspólnikiem 100% udziałów w (...) oraz wniesienie większości akcji (...) S.A. w formie aportu do (...).
- 52.** Przyjęcie takiego podejścia do zagadnienia zespołu czynności oraz czynności odpowiedniej, prowadziłoby do uznania o niemożności zastosowania w niniejszej sprawie art. 119a OP z uwagi na daty dokonania tych czynności, tj. faktu wymiany udziałów z (...) przed wejściem w życie art. 119a Ordynacji podatkowej.
- 53.** Rada PUO uznała jednak, że uwagi podniesione przez Stronę i przytoczone powyżej w istotnym zakresie nie zasługują na uwzględnienie. Spór w tym zakresie między Szefem KAS, a Stroną

skupia się na właściwym ustaleniu czynności odpowiedniej dla działań podjętych przez podatnika.

54. Poszukując czynności odpowiedniej powinniśmy ustalić cele, które przyświecały działaniom podmiotu względem którego rozważana jest możliwość zastosowania art. 119a OP.
55. Analizując całokształt zespołu czynności dokonanych przez Podatnika widoczne jest, że poprzez podjęte działania doprowadził on do spieniężenia części z posiadanych pierwotnie akcji (...) S.A. Podatnik nadal zachował – za pośrednictwem (...) – kontrolę nad pozostałą częścią akcji tej spółki.
56. Podniesiony przez Podatnika w piśmie z dnia (...) r. argument wskazujący na fakt dokonania sprzedaży części akcji nie przez Podatnika, ale przez inny podmiot (tj. (...)) i wywodzony stąd skutek w postaci niemożności poszukiwania czynności odpowiedniej w transakcji sprzedaży tych akcji bezpośrednio przez Stronę, nie wydaje się być przekonujący. Zastosowanie takiego sposobu interpretowania norm klauzuli przeciwko unikaniu opodatkowania czyniłoby je nieskutecznym w sytuacji, posłużenia się jakimkolwiek podmiotem pośredniczącym, który zbywałby przetransferowane przez ten podmiot aktywa, a następnie zostałby zlikwidowany i nie pozostawiłby po sobie sukcesora praw i obowiązków.
57. O tym, że przepisy klauzuli przeciwko unikaniu opodatkowania nie powinny być interpretowane w ten sposób świadczy jedna z przykładowych przesłanek uznania czynności/zespołu czynności za sztuczne – tj. angażowanie podmiotów pośredniczących mimo braku uzasadnienia ekonomicznego lub gospodarczego (art. 119c § 2 pkt 2 OP).

58. Z tych powodów za słuszne należy uznać stanowisko Szefa KAS odnośnie do przedstawionej czynności odpowiedniej, tj. przyjęcie że w okolicznościach badanej sprawy czynnością odpowiednią powinna być bezpośrednia sprzedaż akcji (...) S.A. przez Podatnika.
59. Przystępując do analizy spełnienia **przesłanki sztuczności sposobu działania** zauważyć należy, że cechy sztuczności zostały wskazane w art.119c OP. Sposób działania uznaje się za sztuczny, jeżeli na podstawie istniejących okoliczności należy przyjąć, że nie zostałyby zastosowany przez podmiot działający rozsądnie i kierujący się zgodnymi z prawem celami innymi niż osiągnięcie korzyści podatkowej sprzecznej z przedmiotem i celem przepisu ustawy podatkowej.
60. Wśród elementów wskazujących na sztuczność wymienionych wprost w art. 119c § 2 OP jako okoliczności mogące przemawiać za sztucznością sposobu dokonania czynności w przedmiotowej sprawie potencjalnie występują:
- a. nieuzasadnione dzielenie operacji (art. 119c § 2 pkt 1 OP) – Podatnik działając wspólnie ze Wspólnikiem doprowadził do podziału operacji odpłatnego zbycia części akcji w (...) S.A. na kilka czynności. Rezultat gospodarczy, tj. sprzedaż części z posiadanych akcji (...) S.A., mógł być osiągnięty w ramach jednej czynności sprzedaży.
 - b. angażowanie podmiotów pośredniczących mimo braku uzasadnienia ekonomicznego lub gospodarczego (art. 119c § 2 pkt 2 OP) – cecha ta również występuje w badanym zespole czynności i przejawia się w nieznajdującym uzasadnienia gospodarczego zaangażowaniu w zespół czynności spółki

pośredniczącej (...). Spółka ta istniała przez bardzo krótki okres. Została wpisana do rejestru przedsiębiorców w dniu (...) r., zaś wykreślono ją z ww. rejestru niecałe pół roku później, tj. w dniu (...) r. (data uprawomocnienia wykreślenia z KRS: (...) r.). Zgodzić należy się z Szefem KAS, że spółka (...) kupiona została jedynie w celu przeprowadzenia neutralnej finansowo wymiany udziałów oraz transferu akcji (...) S.A. ze stratą i ostatecznego ulokowania tych akcji w funduszu inwestycyjnym zamkniętym dedykowanym dla Podatnika (tj. (...)).

- c. elementy prowadzące do uzyskania stanu identycznego lub zbliżonego do stanu istniejącego przed dokonaniem czynności (art. 119c § 1 pkt 3 Ordynacji podatkowej) – przesłanka ta jest również spełniona, gdyż po dokonaniu szeregu działań z analizowanego zespołu czynności (tj. po dokonaniu nabycia 100% udziałów w (...), wniesienia większości akcji (...) S.A. w formie aportu do (...), nabycia certyfikatów inwestycyjnych przez (...) w zamian za akcje (...) S.A., przekształcenia (...) w (...) Spółka Jawna oraz rozwiązania (...) Spółka Jawna (bez przeprowadzania likwidacji) osiągnięty został stan zbliżony do stanu istniejącego przed dokonaniem tych transakcji. Przed dokonaniem tych czynności oraz po ich dokonaniu Podatnik i Wspólnik posiadają pełną kontrolę nad akcjami (...) S.A., z tą różnicą, że w późniejszym okresie za pośrednictwem funduszu inwestycyjnego ((...)) i część tych akcji została sprzedana.
- 61.** Istotne jest w tym miejscu zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 119c § 2 OP przy ocenie występowania sztuczności wystarczające jest uwzględnienie tylko jednego symptomu sztuczności.
- 62.** W konsekwencji powyższych ustaleń, zdaniem Rady PUO, sposób działania Podatnika i jego Wspólnika był sztuczny.

- 63.** Przechodząc do analizy przesłanki sprzeczności z celem i przedmiotem przepisu ustawy podatkowej zauważyć należy, że uwagi Rady PUO w tym zakresie przedstawiane były już we wcześniejszych opiniach. Jak wskazywała Rada PUO, przesłanka dokonania czynności sprzecznej w danych okolicznościach z przedmiotem i celem przepisu podatkowego, w sposób jaki została zapisana w OP tworzy pewien problem interpretacyjny, który mógłby (przy przyjęciu określonego sposobu rozumowania) prowadzić do uznania, że przesłanka ta nigdy nie będzie spełniona. Uwzględniając jednak fakt, że uwagi te były już przedstawiane we wcześniejszych opiniach Rady PUO nie jest celowe ponowne ich przywoływanie.
- 64.** Przez sprzeczność z przedmiotem i celem przepisu ustawy podatkowej należy bowiem rozumieć taki stan, w którym w wyniku dokonanej czynności doszło do sztucznego zastosowania lub niezastosowania przepisów materialnego prawa podatkowego, co skutkowało osiągnięciem korzyści podatkowej, chociaż cel przepisu był inny. Co istotne, przesłankę sprzeczności z celem i przedmiotem przepisu ustawy podatkowej należy odnosić do całokształtu okoliczności w jakich została uzyskana korzyść podatkowa i do treści normy prawnej, która mogłaby mieć zastosowanie, gdyby nie zastosowano tej czynności.
- 65.** W konsekwencji, skoro w badanej sprawie czynnością odpowiednią powinna być bezpośrednia sprzedaż akcji (...) S.A. przez Podatnika, sprzeczność z celem i przedmiotem przepisu ustawy podatkowej powinna być rozpatrywana w kontekście norm prawnych, które znalazłyby zastosowanie gdyby dokonano tej czynności odpowiedniej, tj. z art. 17 ust. 1 pkt 6 lit. a i ust. 1 pkt 1 oraz art. 30b ust. 1 i ust. 2 pkt 4 ustawy o PDOF.

66. Zgodzić się należy z Szefem KAS, że celem tych przepisów było opodatkowanie dochodu z tytułu odpłatnego zbycia akcji. Zgodnie bowiem z art. 17 ust. 1 pkt 6 lit. a ustawy o PDOF – za przychody z kapitałów pieniężnych uważa się przychody z odpłatnego zbycia udziałów (akcji) oraz papierów wartościowych. Przychód z odpłatnego zbycia udziałów (akcji) oraz papierów wartościowych – w myśl art. 17 ust. 1ab pkt 1 ustawy o PDOF – powstaje w momencie przeniesienia na nabywcę własności udziałów (akcji) oraz papierów wartościowych. Jak stanowi art. 30b ust. 1 ustawy o PDOF – od dochodów uzyskanych z odpłatnego zbycia akcji podatek dochodowy wynosi 19% uzyskanego dochodu. Dochodem, o którym mowa w ust. 1 – zgodnie z art. 30b ust. 2 pkt 4 ustawy o PDOF – jest różnica między sumą przychodów uzyskanych z odpłatnego zbycia akcji, a kosztami uzyskania przychodów.
67. Widoczne jest, że przepisy te mają na celu opodatkowanie odpłatnego zbycia papierów wartościowych. Przychód osiągnięty z tego tytułu powinien zostać rozpoznany przez zbywcę w momencie przeniesienia na nabywcę własności akcji.
68. W analizowanej sprawie, w wyniku zastosowania opisanego w punkcie 16, zespołu czynności, w tym poprzez neutralną podatkowo wymianę akcji (...) S.A. na udziały (...) i nabycie przez (...) certyfikatów inwestycyjnych (...) w zamian za akcje (...) S.A. możliwe było odpłatne zbycie akcji w spółce (...) S.A. przez (...). W wyniku zastosowania przepisów prawa podatkowego dla poszczególnych elementów składowych analizowanego zespołu czynności nie doszło jednak do opodatkowania dochodu osiągniętego z tego tytułu przez Stronę.

69. Zgodzić się należy z Szefem KAS, że w wyniku zespołu powiązanych ze sobą czynności doszło do wykreowania podatkowego stanu faktycznego, w którym nie doszło do opodatkowania ww. operacji na poziomie Podatnika, który wyzbywał się kontroli nad częścią tych akcji.
70. Rada PUO uznała, że poprzez zespół powiązanych ze sobą czynności, które cechowała sztuczność, Podatnik osiągnął korzyść podatkową, która była sprzeczna z przedmiotem i celem przepisu ustawy podatkowej. Intencją ustawodawcy było bowiem opodatkowanie odpłatnego zbycia akcji.
71. Jak trafnie podniósł Szef KAS, ukształtowanie warunków przeprowadzenia czynności w taki sposób by hipotezy wskazanych przepisów prawa podatkowego znalazły zastosowanie do stanu faktycznego, umożliwiły uniknięcie opodatkowania Podatnikowi sprzedaży części akcji (...) S.A., mimo że zrealizowane działania nie miały w sobie ekonomicznej treści.
72. Sprzecznym z celem przywołanych powyżej regulacji art. 17 ust. 1 pkt 6 lit. a i ust. 1a pkt 1 oraz art. 30b ust. 1 i ust. 2 pkt 4 ustawy o PODOF jest podejmowanie przez podatników czynności, które prowadzą – przy wykorzystaniu sztucznych mechanizmów – do braku zastosowania normy przewidującej opodatkowanie sprzedaży akcji. Gdyby Podatnik dokonał czynności odpowiedniej byłby zobowiązany do zapłaty podatku dochodowego od osób fizycznych i jego rozliczenia w rozliczeniu podatkowym składanym w terminie do (...) r.
73. Za sprzeczne z przedmiotem i celem ww. przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, należy uznać działania Strony w celu uniknięcia przez Podatnika bezpośredniej sprzedaży

akcji (...) S.A. w okolicznościach niniejszej sprawy, które jednoznacznie wskazują, że były nakierowane na osiągnięcie korzyści podatkowej.

74. We Wniosku Szef KAS wniósł również o potwierdzenie, że wyliczenie korzyści podatkowej powinno nastąpić z uwzględnieniem rozliczenia nadpłaty podatku pobranego przez płatnika (tj. (...)) z tytułu wykupu części certyfikatów inwestycyjnych.

75. W odniesieniu do przedstawionego zagadnienia Rada pragnie wskazać, że zgodnie z art. 119m § 1 OP jej zadaniem jest opiniowanie zasadności zastosowania art. 119a Ordynacji podatkowej, co już uczyniono wyżej. Jednocześnie Rada pragnie wskazać, że nie odnajduje podstaw do kwestionowania zaproponowanego we Wniosku rozliczenia nadpłaty podatku pobranego przez płatnika z podatkiem do zapłaty wynikającym z zastosowania art. 119a OP. Nie wydaje się bowiem zasadne z perspektywy celu ustaw o podatkach dochodowych (tj. generalnie próby opodatkowania dochodu rozumianego jako trwałego przyrostu majątku w posiadaniu podatnika), aby uniemożliwiać rozliczenia w ramach wypełnienia zobowiązania podatkowego wynikającego z zastosowania art. 119a OP kwot, które zostały zapłacone tytułem wypełnienia zobowiązania podatkowego w związku z którąkolwiek z czynności, będących elementem zespołu czynności, w stosunku do których stosowany jest art. 119a Ordynacji podatkowej. Nie uwzględnienie kwot zapłaconych przez podmiot względem którego wydawana jest decyzja z zastosowaniem art. 119a OP prowadziłoby bowiem do podwójnego opodatkowania u tego samego podmiotu tego samego dochodu.

Taki skutek wydaje się być niewłaściwy z perspektywy celu ustaw o podatkach dochodowych oraz art. 119a OP.

**Przewodniczący Rady
do Spraw Przeciwdziałania Unikaniu Opodatkowania
dr hab. Mariusz Golecki, *prof. UŁ***

